

A franciában a kifejezések úgy is gyengébbek, bár igaz hogy a dolog megvan.

Elfelejtém tegnap még azt is megemliteni, hogy a követnek mondtam: miként e beszédek még novemberben tartattak 's kissé sujtják mind az oroszot mind a francziát: mert leginkább angol szempontból mondattak az angol osztrák szövetség meggátlására, de a kiadók a szónoklat dátumát spekulatív érdekből kihagyták. A követ beszédeidet még nem olvasta volt, csak a kis előszót — és a sujtó mondásokra mélyeket szóval említettem, ez vala válasza és nekem feltűnt: ha csakugyan Magyarország combinatioba jó, egy két sujtó mondat mit sem tesz, sőt a német ligue irányában tán hasznos. Említette azt is, hogy Berlinből jelentették neki, hogy a kamarában interpellatio lesz e napokban.

Irtam Miklósnak⁴¹ hogy, az első harag elmúltával, neked annál szebb kecskeszemet fognak a Tuillériákból mutatni.

Én is fontos leveled vétele előtt oly Miklós féle legyezőzetesen jártattam eszemet. De most *teljesen átlátom*, hogy ezerszer igazad van. Világos szövetség kell. Hogy a leány férjhez mehessen ismeretség kell, de ha az meg van — feltétlenül oda nem adhatja magát az első szerelmes tekintetre. I ső Napoleon átlátta, hogy a magyarok nélkül biztosítva nincs. Elég ha azt mondod, szívesen nyujtok kezét, mik feltételeitek? Mig pedig a szövetség nincsen papiroson, sőt ha már volna is — Napol.-nak sem lehet érdekében kártyát mutatni ellenének. Te tudhattad, hogy a röpirat világot készül látni, de nem akadályozhattad és ha tehetted volna is — jobb ha a világ hiszi hogy közted és a francia kormány közt nincs semmi viszony.

A levélbeli kivonatra nézve várom válaszodat. Általánosságban kell maradnunk, nem szabad sem a franciának sem az oroszoknak hirtelt adni. Én a közlést nem is tekintem más mint közelítési szempontból — majd aztán meglátjuk ha szól-e a cabinet vagy halgat. Közvetlen[ebb] érintkezésbe te nem is jöhetnél mint mikor ők fordulnak hozzád, addig úgy áll a dolog mintha te mit sem gyanítanál a levélkivonat létezéséről.

Adjon neked az ég erőt e bonyolódásokban. Isten veled. Válatlan hived

LUDVIGH

8.

London, 1859. március 3.

KOSSUTH LUDVIGHNAK A NEMZETISÉGI KÉRDÉSRŐL
MONDOTT BESZÉDEK KIADÁSÁRÓL.

Sk. levél O. L., N. M. Kossuth-ir.

Barátom,

Febr. 28. 's Mart. 2.-kai leveledre (mind kettő együtt érkezett) hólnap felelek. — Ma csak ennyit: hogy tartok tőle a beszédek elkészett kinyomatása igen mal à propos lát világot. — Kivánatos,

⁴¹ Kiss Miklósnak.

hogy Francia Országba ne menjen. A baj különösen a körül forog, hogy míncs megmondva, hogy e beszédek Novemberben tartattak, sőt az előbeszéd Februárról lévén datálva, azt az impressiót hagyja hátra, hogy most tartattak. Ezért az emberek a jelen körülményekre vonatkozó dolognak gyanítják, holott nem az. A posta indul. Isten Veled. Barátod

KOSSUTH

9.

London, 1859. március 4.

KOSSUTH LUDVIGHNAK A NEMZETISÉGI KÉRDÉST
TÁRGYALÓ NYOMTATVÁNYRÓL.

Sk. levél. O. L., N. M. Kossuth-ir.

Barátom,

Tegnap oda nyilatkoztam, hogy kívánatos a brochurenek Francia Országba nem menése, minthogy mal à propos jött ki. Ezt nem azért irtam, mintha a lehető egyesülés tekintetében kívánatosnak tartanám (au contraire e részben Mart. 3-kai leveledben helyesen fogád fel a dolgot) hanem azért: mert czime: „La question des nationalités“ s előbeszédje úgy dátumával mint tartalmával a röpiratot a jelen complicatiók terrenumára állítja s nem lévén megmondva, hogy Novemberben tartattak a beszédek, az olvasót des-appointirozza, s olyan a millyen Status férfiúi reputatiómnak árt, mert annyi igaz, hogy a „Nemzetiségek kérdéséről“ MOST csak ennyit mondani, s az Olaszokról nem is szólni különös volna. — Ezért nem szeretem, ha Francia Országba megyen — ha a Czimplaphoz egy kis jegyzék (mint ez gyakran szokás „errata“ jegyzékkel) melly annyit mondana, hogy a beszédek novemberben tartattak, nem volna semmi baj. Ez uton némi más correcturákat is lehetne tenni, miknek szükségét, ha átolvasod, észrevedend. Im történetesen fel vetem a 35.-ik lapot s ott látom: „... Comment sommes nous tombés? Vous ne savez que deux choses“ stb. Nincs értelme. Amit mondtam ez: „mikint küzdöttünk stb. mikint buktunk? ezt tudjátok, de két dolgot talán nem tudtok szintoly jól: Az első az stb.

Azonban ha nem lehet azon datumi hibán segíteni, nem tehetünk rólla; annyit legalább tenned kellene, hogy valamely lapban, a nyomtatványról szólva, azt megemlitse, hogy ezen beszédek novemberben tartatván, mielőtt a jelen krízis csak gyaníthatott volna is, annál nagyobb fontossággal bírnak s annál nagyobb figyelmet igényelnek, minthogy Ausztria állását nem ezen crisis befolyása alatt, hanem attól függetlenül tüntetik fel; az ami a 43. lapon a Francia és Osztrák közti háború esetéről nem alkalmilag, hanem az állás mély ismereténél fogva mondatik, az azótai események által olly látnoki súlyra emelkedik, melly a szónok practicus államférfiúságát bizonyítja egyrésztől, másrésztől az események jö-